

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2026-93-25>
УДК 336.1:005.332.2

Якимчук І.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9198-5188>

Yakymchuk Iryna

Kyiv National University of Construction and Architecture

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE STATE IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TURBULENCE

У статті досліджується проблема фінансової стійкості держави в умовах глобальної економічної турбулентності, що характеризується посиленням фінансових криз, геополітичної нестабільності, зростанням державного боргу та макроекономічних ризиків. Обґрунтовано, що фінансова стійкість держави є не лише результатом реалізації фінансово-економічної політики, а й об'єктом цілеспрямованого управління в системі державного та регіонального менеджменту. Визначено, що в умовах тривалої економічної нестабільності забезпечення фінансової стійкості залежить не тільки від фіскальних та монетарних інструментів, а й від якості управлінських рішень, інституційної спроможності органів влади, стратегічної координації та адаптивності механізмів публічного управління. Розглянуто вплив глобальної економічної турбулентності на механізми управління фінансовими ресурсами держави та обґрунтовано необхідність застосування системного й адаптивного підходів до підвищення фінансової стійкості у довгостроковій перспективі. Наукова новизна дослідження полягає в обґрунтуванні управлінсько-орієнтованого підходу до трактування фінансової стійкості держави як системного результату узгоджених управлінських дій. Систематизовано управлінські чинники впливу на фінансову стабільність та доведено необхідність посилення інституційної спроможності й адаптивності механізмів державного управління в умовах глобальної економічної турбулентності.

Ключові слова: фінансова стійкість держави; публічні фінанси; державне управління; економічна турбулентність; управлінські рішення.

The article examines the financial sustainability of the state under conditions of global economic turbulence, which has become a defining characteristic of the modern world economy. Increasing frequency of financial crises, geopolitical instability, growing public debt, disruption of global economic ties, and heightened macroeconomic uncertainty significantly complicate the functioning of national financial systems and create new challenges for public finance management. In this context, ensuring financial sustainability becomes a strategic priority of public administration. Financial sustainability is interpreted as a multidimensional characteristic reflecting the ability of the public finance system to maintain macroeconomic balance, fiscal discipline, and fulfillment of socio-economic obligations under internal and external shocks. It is substantiated that in turbulent environments financial sustainability depends not only on fiscal and monetary indicators, but also on the quality of managerial decisions, institutional capacity of public authorities, strategic coordination, and adaptability of governance mechanisms. The study argues for the transition from short-term fiscal balancing toward adaptive, system-oriented public finance management models integrating strategic planning, risk management, institutional resilience, and intergovernmental coordination. Financial sustainability is considered as an object of purposeful managerial influence rather than a spontaneous outcome of economic processes. The scientific novelty of the research lies in the development of a management-oriented approach to understanding financial sustainability as a systemic result of coordinated governance actions. The article systematizes managerial factors influencing financial stability and substantiates the necessity of strengthening institutional capacity and adaptive governance mechanisms to ensure long-term macro-financial stability in conditions of global turbulence.

Keywords: financial sustainability of the state; public finance management; global economic turbulence; public administration; managerial decision-making.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується зростанням рівня нестабільності, що проявляється у посиленні фінансових криз, загостренні геополітичних протиріч, порушенні глобальних економічних зв'язків та

зростанні макроекономічної невизначеності. У таких умовах забезпечення фінансової стійкості держави набуває особливої актуальності, оскільки саме вона визначає спроможність держави виконувати свої соціально-економічні функції, підтримувати

стабільність публічних фінансів і забезпечувати довгостроковий економічний розвиток.

Глобальна економічна турбулентність суттєво ускладнює процес управління державними фінансами, підвищуючи рівень ризиків та обмежуючи можливості використання традиційних фінансово-економічних інструментів. За таких умов фінансова стійкість держави перестає бути виключно результатом фіскальної або бюджетної політики та дедалі більше залежить від якості управлінських рішень, інституційної спроможності органів влади та ефективності механізмів державного управління. Це зумовлює необхідність розгляду фінансової стійкості держави з позицій менеджменту як об'єкта цілеспрямованого управлінського впливу.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, управлінський аспект забезпечення фінансової стійкості держави в умовах глобальної економічної турбулентності потребує подальшого поглибленого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансової стійкості держави є предметом ґрунтовних наукових досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Зокрема, у працях В. М. Геєця [1] фінансова стійкість розглядається крізь призму фінансової політики держави в умовах глобальної нестабільності, тоді як О. І. Барановський [7] акцентує увагу на взаємозв'язку фінансової безпеки та стійкості фінансової системи. Вагомий внесок у дослідження зазначеної проблематики також зроблено у працях І. О. Школьник [9], де аналізуються державні фінанси в контексті глобальних викликів, а також у звітах Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD) [10], присвячених питанням фінансової стійкості та інклюзивного економічного зростання.

У наукових працях В. П. Кудряшова [2] фінансова стійкість держави здебільшого розглядається в контексті трансформації системи публічних фінансів, бюджетної збалансованості та реагування на кризові явища. Подібного підходу дотримується й О. І. Барановський [7], який досліджує проблеми боргової безпеки та стабільності фінансової системи. Значну увагу аналізу впливу фінансових криз, циклічних коливань економіки та зовнішніх шоків на стан публічних фінансів приділено у працях І. О. Школьник [9].

Водночас у працях сучасних дослідників дедалі більше уваги приділяється управлінським аспектам забезпечення фінансової стійкості держави. Зокрема, І. О. Луніна [3] підкреслює значення фінансової спроможності держави та ефективності публічного управління як ключових чинників стабільності фінансової системи. Є. О. Романенко [4] розглядає проблеми публічного управління фінансовими ре-

сурсами держави в умовах нестабільності, акцентуючи увагу на ролі державного адміністрування та координації управлінських рішень. Управлінський аспект фінансової стійкості та фінансової безпеки держави також детально аналізується у працях Р. Г. Селіверстова [6], де обґрунтовується необхідність адаптації управлінських механізмів до умов економічної нестабільності. Н. О. Сидоренко [8] наголошує на важливості підвищення ефективності управління публічними фінансами в умовах економічних потрясінь.

Разом із тим, попри наявність значної кількості наукових публікацій, недостатньо систематизованими залишаються підходи до дослідження фінансової стійкості держави саме з позицій менеджменту. Зокрема, подальшого наукового опрацювання потребують питання взаємозв'язку управлінських рішень і фінансової стійкості в умовах глобальної економічної турбулентності, а також роль державного менеджменту у формуванні довгострокової фінансової стабільності.

Мета статті полягає у розвитку теоретичних положень щодо трактування фінансової стійкості держави як об'єкта цілеспрямованого управління в умовах глобальної економічної турбулентності.

Для досягнення поставленої мети в статті передбачається розв'язання таких завдань:

- уточнити сутність поняття фінансової стійкості держави в сучасних умовах економічної нестабільності;
- проаналізувати вплив глобальної економічної турбулентності на процеси управління державними фінансами;
- визначити роль управлінських рішень та інституційної спроможності органів влади у забезпеченні фінансової стійкості;
- обґрунтувати необхідність застосування системного та адаптивного підходів до управління фінансовою стійкістю держави.

Виклад основного матеріалу. Фінансова стійкість держави в сучасних умовах розглядається не лише як результат функціонування фінансово-економічної системи, а й як об'єкт цілеспрямованого управлінського впливу. У контексті глобальної економічної турбулентності, що супроводжується високою волатильністю фінансових ринків, зростанням зовнішніх і внутрішніх ризиків та нестабільністю макроекономічного середовища, питання управління фінансовою стійкістю набуває особливої актуальності, на що звертає увагу В. М. Геєць [1].

Фінансова стійкість держави характеризує її здатність забезпечувати стабільне функціонування системи публічних фінансів, про що зазначають В. М. Геєць [1, с. 38–39] та І. О. Луніна [3, с. 114], своєчасно виконувати фінансові зобов'язання та

підтримувати макроекономічну рівновагу за умов дії дестабілізуючих чинників. Водночас, як підкреслює О. І. Барановський [7], у ситуації глобальної економічної турбулентності фінансова стійкість перстає бути статичним станом і набуває динамічного характеру, що зумовлює необхідність постійного управлінського коригування фінансової політики та механізмів її реалізації.

З позицій менеджменту фінансова стійкість держави формується під впливом комплексу управлінських рішень, спрямованих на забезпечення збалансованості бюджетної системи, оптимізацію структури державних доходів і видатків, управління державним боргом та ефективне використання публічних ресурсів, що детально аналізується у працях В. П. Кудряшова [2]. Умови економічної турбулентності суттєво ускладнюють реалізацію зазначених завдань, оскільки, за висновками І. О. Школьник [9], зростає рівень невизначеності, скорочується горизонт планування та підвищується ймовірність виникнення фінансових дисбалансів.

У таких умовах особливого значення набуває розгляд фінансової стійкості держави як результату узгодженої управлінської діяльності різних інституцій публічної влади. Як зазначає Є. О. Романенко [4], ефективність управління фінансовою стійкістю значною мірою залежить від здатності органів державного управління здійснювати координацію фінансових рішень, забезпечувати прозорість бюджетного процесу та адаптувати управлінські механізми до змін зовнішнього середовища. Саме управлінський аспект, за висновками Р. Г. Селіверстова [6], визначає можливість держави своєчасно реагувати на кризові явища та мінімізувати негативний вплив глобальної економічної турбулентності.

Крім того, фінансова стійкість держави в умовах нестабільності тісно пов'язана з рівнем інституційної спроможності системи публічного управління. І. О. Луніна [3] наголошує, що наявність чітко вибудованих процедур прийняття управлінських рішень, ефективних механізмів контролю та підзвітності, а також професійного кадрового забезпечення сприяє підвищенню якості управління державними фінансами. За відсутності таких умов, як підкреслює Н. О. Сидоренко [8], навіть наявність достатніх фінансових ресурсів не гарантує досягнення фінансової стійкості в довгостроковій перспективі.

Таким чином, у контексті глобальної економічної турбулентності фінансова стійкість держави постає як складний управлінський феномен, що потребує системного підходу та активного використання інструментів менеджменту. Подібний підхід узгоджується з висновками, представленими у звітах Організації економічного співробітництва та розвитку

(OECD) [10], де наголошується на необхідності поєднання фінансово-економічних механізмів з ефективними управлінськими рішеннями.

Забезпечення фінансової стійкості держави в умовах глобальної економічної турбулентності значною мірою визначається якістю та результативністю управлінських рішень у сфері публічних фінансів. Як зазначає А. Ф. Мельник у співавторстві з А. Ю. Васиною [5], управлінські чинники мають системний характер і охоплюють процеси планування, організації, координації, контролю та оцінювання результатів державної фінансової політики. Саме через механізми управління формується здатність держави адаптуватися до зовнішніх шоків і мінімізувати негативні наслідки економічної нестабільності.

Одним із ключових управлінських чинників забезпечення фінансової стійкості є стратегічне фінансове планування. В. П. Кудряшов [2] підкреслює, що в умовах турбулентності зростає значення довгострокових управлінських орієнтирів, які дозволяють узгоджувати бюджетну, податкову та боргову політику з пріоритетами соціально-економічного розвитку. Відсутність чітких стратегічних цілей або їх формальний характер, за висновками О. І. Барановського [7], знижують ефективність фінансового управління та посилюють ризики виникнення фінансових дисбалансів.

Важливим аспектом взаємозв'язку фінансової стійкості та ефективності державного управління є рівень довіри до державних інституцій. Як зазначається у працях І. О. Школьник [9] та аналітичних матеріалах OECD [10], стабільність публічних фінансів сприяє зміцненню довіри з боку громадян, бізнесу та міжнародних партнерів, що, у свою чергу, полегшує реалізацію управлінських рішень і підвищує результативність державної політики.

Отже, в умовах глобальної економічної турбулентності фінансова стійкість держави виступає не лише метою фінансової політики, а й ключовим чинником ефективності державного управління. Її забезпечення, за висновками В. М. Геєця [1] та А. Ф. Мельника і А. Ю. Васиної [5], сприяє підвищенню адаптивності управлінських рішень, зміцненню інституційної спроможності органів влади та створенню умов для стабільного соціально-економічного розвитку держави.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку управлінського підходу до трактування фінансової стійкості держави в умовах глобальної економічної турбулентності. На відміну від традиційних підходів, що зосереджуються переважно на макрофінансових показниках і фіскальних індикаторах, у роботі фінансову стійкість обґрунтовано як системний результат узгоджених управлінських рішень у межах державного та регіонального управ-

ління. Запропоновано розглядати фінансову стійкість як об'єкт цілеспрямованого управлінського впливу, що формується під дією інституційної спроможності органів влади, стратегічної координації, адаптивності механізмів публічного управління та ефективності використання фінансових ресурсів. Систематизовано ключові управлінські чинники забезпечення фінансової стійкості та обґрунтовано необхідність переходу до системно-адаптивної моделі управління публічними фінансами в умовах зростання глобальних ризиків.

Висновки. Проведене дослідження дозволило обґрунтувати, що фінансова стійкість держави в умовах глобальної економічної турбулентності є складним багатовимірним явищем, яке формується під впливом взаємодії економічних та управлінських чинників. Посилення нестабільності світової економіки, зростання фінансових ризиків і невизначеності зумовлюють необхідність переосмислення підходів до забезпечення фінансової стійкості з позицій менеджменту та публічного управління.

У роботі доведено доцільність трактування фінансової стійкості держави як об'єкта цілеспрямованого управлінського впливу, що формується через систему стратегічного фінансового планування, ін-

ституційну спроможність органів влади, ефективну координацію управлінських рішень та адаптивність механізмів державного управління. На відміну від традиційних підходів, що акцентують увагу переважно на фінансальних показниках, запропоновано управлінсько-орієнтований підхід до розуміння фінансової стійкості як системного результату узгоджених управлінських дій.

Встановлено, що саме управлінські чинники визначають здатність держави підтримувати стабільність публічних фінансів у довгостроковій перспективі, знижувати фінансові ризики та забезпечувати гнучкість фінансової політики в умовах економічної турбулентності. Фінансова стійкість виступає не лише результатом фінансово-економічної політики, а й стратегічною передумовою ефективного функціонування системи державного управління.

Перспективи подальших наукових досліджень доцільно пов'язувати з поглибленим аналізом адаптивних управлінських моделей забезпечення фінансової стійкості на державному та регіональному рівнях, оцінюванням їх результативності в умовах глобальних ризиків, а також розробленням практичних рекомендацій щодо посилення інституційної спроможності органів публічної влади.

Список літератури:

1. Геєць В. М. Фінансова політика та фінансова стійкість держави в умовах глобальної нестабільності. Економіка України. 2021. № 8. С. 38–49.
2. Кудряшов В. П. Публічні фінанси України: виклики та трансформації в умовах кризових явищ : монографія. Київ : ДННУ «Акад. фін. управління», 2020. 312 с.
3. Луїна І. О. Фінансова спроможність держави та ефективність публічного управління. Фінанси України. 2022. № 4. С. 112–123.
4. Романенко Є. О. Публічне управління фінансовими ресурсами держави в умовах нестабільності. Державне управління: теорія та практика. 2023. № 1. С. 86–97.
5. Мельник А. Ф., Васіна А. Ю. Державне управління та фінансова стійкість: сучасні виклики : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2021. 256 с.
6. Селіверстов Р. Г. Фінансова безпека та фінансова стійкість держави: управлінський аспект. Науковий вісник Національної академії державного управління. 2020. № 2. С. 45–56.
7. Барановський О. І. Фінансова безпека держави : монографія. Київ : КНЕУ, 2019. 416 с.
8. Сидоренко Н. О. Управління публічними фінансами в умовах економічної нестабільності. Економічний простір. 2021. № 165. С. 78–85.
9. Шкільник І. О. Державні фінанси в умовах глобальних викликів. Вісник СумДУ. Серія «Економіка». 2022. № 3. С. 29–36.
10. OECD. Public Finance Sustainability and Inclusive Growth. Paris : OECD Publishing, 2020. 210 p.

References:

1. Baranovskyi, O. I. (2019). *Finansova bezpeka derzhavy* [Financial security of the state]. Kyiv: KNEU.
2. Geiets, V. M. (2021). *Finansova polityka ta finansova stiikist derzhavy v umovakh hlobalnoi nestabilnosti* [Financial policy and state financial sustainability under global instability]. *Ekonomika Ukrainy*, no. (8), pp. 38–49.
3. Kudriashov, V. P. (2020). *Publichni finansy Ukrainy: vyklyky ta transformatsii v umovakh kryzovykh yavyshech* [Public finances of Ukraine: Challenges and transformations in crisis conditions]. Kyiv: Academy of Financial Management.
4. Lunina, I. O. (2022). *Finansova spromozhnist derzhavy ta efektyvnist publichnoho upravlinnia* [State financial capacity and efficiency of public governance]. *Finansy Ukrainy*, no. (4), pp. 112–123.
5. Melnyk, A. F., & Vasina, A. Yu. (2021). *Derzhavne upravlinnia ta finansova stiikist: suchasni vyklyky* [Public governance and financial sustainability: Modern challenges]. Ternopil: TNEU.
6. OECD. (2020). *Public finance sustainability and inclusive growth*. Paris: OECD Publishing.

7. Romanenko, Ye. O. (2023). Publichne upravlinnia finansovymy resursamy derzhavy v umovakh nestabilnosti [Public management of state financial resources under instability]. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, no. (1), pp. 86–97.

8. Seliverstov, R. H. (2020). Finansova bezpeka ta finansova stiiikist derzhavy: upravlinskyi aspekt [Financial security and financial sustainability of the state: A managerial perspective]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*, no. (2), pp. 45–56.

9. Shkolnyk, I. O. (2022). Derzhavni finansy v umovakh hlobalnykh vyklykiv [Public finance under global challenges]. *Visnyk SumDU. Seriiia "Ekonomika"*, no. (3), pp. 29–36.

10. Sydorenko, N. O. (2021). Upravlinnia publichnymy finansamy v umovakh ekonomichnoi nestabilnosti [Public finance management under economic instability]. *Ekonomichnyi prostir*, no. (165), pp. 78–85.

Дата надходження статті: 22.01.2026

Дата прийняття статті: 11.02.2026

Дата публікації статті: 25.02.2026